

POZNATKY IURIDICA REMEDIA O PROBLÉMECH PRAXE SHROMAŽĎOVÁNÍ V ČR

- Správní úřady nechápou, že účelem a smyslem oznamování shromáždění je prostá evidence. Účelem tohoto evidenčního řízení není hledat skutečný účel shromáždění. Řízení má být neformální a rychlé.
- Správní úřady rezignují na rozpuštění shromáždění, protože se bojí svou pravomoc využívat. Snaží se věc vyřešit administrativně, od stolu, na základě zákazu shromáždění, ačkoliv skutkové podstaty pro zákaz naplněny nejsou.
- Správní úřady často nadužívají zákazů shromáždění. Při těchto zákazech úřady velmi často argumentují tím, že účastníkům hrozí závažné nebezpečí pro jejich zdraví, případně omezením dopravy a zásobování.
- Chronická je snaha správních úřadů považovat shromáždění za zvláštní užívání pozemní komunikace, ačkoliv se jedná o typické obecné užívání. IuRe se setkalo i s tím, že zvláštní užívání pozemní komunikace bylo považováno za právní důvod, který změnil status veřejného prostranství na neveřejné.
- Správní úřady si stěžují na krátkost lhůt, protože řízení nepřerušují. Pokud se do lhůt pro činnost správních úřadů započítává i doba, v níž reaguje oznamovatel na žádost o doplnění oznámení, je zjevné, že zákonem stanovené krátké lhůty nelze splnit.
- Správní úřady neuvádějí ustanovení, podle nichž postupují, takže je pro oznamovatele těžké zjistit, jaký úkon byl vůči nim učiněn.
- Právní závěry správních úřadů nejsou řádně odůvodňovány. Úřady například často odkazují na nedostatečnost počtu pořadatelů. Zajišťování veřejného pořádku přitom patří k prvořadým úkolům policie.
- Správní úřady si často samy dovozují, jak bude shromáždění probíhat a co je jeho skutečným účelem, aniž by k tomu měly oporu v dokazování.
- U pořádkových lhůt není stanoven přesný termín, jsou stanoveny nejasně.

Podpořeno Nadací Open Society Fund Praha v rámci programu Posilování role práva.

Nadace
OPEN SOCIETY FUND PRAHA

SHROMAŽĎOVACÍ PRÁVO V OHROŽENÍ...

Iuridicum Remedium považuje za potřebné, aby v zákoně o právu shromáždovacím byly zrušeny ty změny, k nimž došlo v prvních letech 21. století a které zhoršily dosaženou úroveň lidských práv v České republice. Konkrétně se jedná o:

1. novelu č. 259/2002 Sb., která zavedla § 7 odst. 4 ve znění: „Účastníci shromáždění nesmějí mít obličej zakrytý způsobem ztěžujícím nebo znemožňujícím jejich identifikaci, je-li proti shromáždění prováděn zákrok útvaru Policie České republiky,“ s čímž souvisí i delikt podle § 14 odst. 2 písm. d) shromáždovacího zákona. Domníváme se, že je-li to nezbytné, smí policie vydat příkaz k odmaskování, ovšem není účelné, aby tato povinnost byla stanovena plošně a paušálně přímo ze zákona. Takové omezení lidských práv je nepřiměřené, protože demonstrující může mít legitimní důvod k tomu, aby zůstal zamaskován i během policejního zákroku.
2. novelu č. 274/2008 Sb., která změnila § 7 odst. 4 tím, že odstranila podmínku odmaskovat se pouze u policejních zákroků, takže nyní je zakázána jakákoliv demonstrace s maskami (například včetně karnevalů). Tato novela rovněž zavedla v § 12 odst. 5 možnost rozpustit takové shromáždění, kde jsou účastníci ozbrojeni nebo maskováni, pokud oni nebo jiní demonstranti páchají trestné činy, ačkoliv takových účastníků může být zanedbatelné množství nebo se může jednat o provokatéry. Za individuální exces je tak trestán celý kolektiv – jedná se o uzákonění nepřijatelného kolektivního principu viny.
3. novelu č. 294/2009 Sb., která v § 11 odst. 1 prodloužila lhůtu správnímu úřadu pro možnost zákazu oznámeného shromáždění ze 3 kalendářních dnů na 3 pracovní dny. Rozšíření časového prostoru pro zákaz oznámeného shromáždění vede pouze ke zhoubné tendenci přezkoumávat účel shromáždění, ačkoliv smyslem oznámení je pouhá evidence chystaných shromáždění.

Vydává Iuridicum Remedium, o. s. v rámci projektu „Právo na pokojné shromáždění jako test demokracie“ programu Lidská práva a veřejná správa.

 Iuridicum Remedium

U průhonu 23/1201 | Praha 7 | Tel. 222 515 564 | E-mail: iure@iure.org
Web: www.iure.org | www.shromazdovacipravo.cz | www.slidilove.cz

SHROMAŽĎOVACÍ PRÁVO V ČR

www.shromazdovacipravo.cz

DESATERO SHROMAŽDOVÁNÍ

1. Jaká shromáždění se neřídí zákonem o právu shromažďovacím [č. 84/1990 Sb.]?]

Za shromáždění se nepovažují shromáždění související s činností státu upravená jinými právními předpisy, shromáždění související s poskytováním služeb a další shromáždění, která neslouží k využívání svobody projevu a dalších ústavních práv a svobod, k výměně informací a názorů a k účasti na řešení veřejných a jiných společných záležitostí vyjádřením postojů a stanovisek.

2. Jak se povoluje shromáždění?

Shromáždění se nepovolují. To proto, že svoboda shromažďovací jako lidské právo přísluší každému bezprostředně. Nicméně, aby nevznikl chaos a aby veřejná správa měla přehled o tom, kdy a kde se jaká shromáždění mají konat, tak se shromáždění veřejné správě oznamují a ta je smí ze závažných důvodů zakázat, obvykle pokud kolidují s jiným, dříve oznámeným shromážděním.

3. Komu se konání shromáždění oznamuje?

Oznámení je třeba ohlásit obecnímu úřadu (zasahuje-li chystané shromáždění do působnosti více obecních úřadů, pak pověřenému obecnímu úřadu nebo krajskému úřadu), v jehož obvodu se shromáždění má konat. Shromáždění je nutno oznámit nejdříve půl roku a nejpozději 5 dní před termínem konání.

4. Jaká shromáždění se neoznamují?

Neoznamují se shromáždění, která:

- a) pořádá právnická osoba, pokud je shromáždění přístupné jen jejím členům a jmenovitě pozvaným hostům,
- b) pořádají církve v kostele nebo modlitebně, pouť, procesí apod.,
- c) se konají v obydlí, nebo
- d) mají jmenovitě pozvané účastníky a konají se v uzavřených prostorách.

5. Co by mělo být v oznámení uvedeno?

- a) účel shromáždění, den a místo jeho konání a doba zahájení a předpokládaného ukončení,
- b) předpokládaný počet účastníků,
- c) opatření, která svolavatel provede, aby se shromáždění konalo v souladu se zákonem, tj. zejména potřebný počet plnoletých pořadatelů a způsob jejich označení,
- d) jde-li o pouliční průvod, uvádí se výchozí místo, trasa a místo ukončení,
- e) jméno, příjmení, rodné číslo a trvalý pobyt svolavatele; u právnické osoby její název, sídlo a také jména, příjmení a trvalý pobyt osob zmocněných v této věci jednat jejím jménem,
- f) jméno, příjmení a trvalý pobyt toho, kdo je zmocněn jednat v zastoupení svolavatele a
- g) má-li se shromáždění konat pod širým nebem mimo veřejná prostranství, je svolavatel povinen k oznámení přiložit souhlas toho, kdo je vlastníkem, případně uživatelem pozemku.

6. Jak se dozvím, že mé shromáždění bylo povoleno?

Znovu opakujeme, že shromáždění se nepovolují. O tom, že se shromáždění smí konat, se nevydává žádné rozhodnutí, protože se v zásadě konat smí. Pouze chce-li správní úřad shromáždění zakázat, vydá o tom správní rozhodnutí.

7. Kdy lze shromáždění zakázat?

Úřad smí za zákonem stanovených podmínek shromáždění zakázat. Důvod pro zákaz je například to, že oznámený účel směřuje k potírání či omezování práv a svobod z důvodu rasy, národnosti, pohlaví apod. nebo že směřuje k násilí nebo jinému porušování zákonů. Zakázat shromáždění lze dále také v případě, kdy by účastníkům hrozilo vážné nebezpečí pro jejich zdraví nebo pokud bylo již oznámeno konání jiného shromáždění na stejném místě a ve stejnou dobu. Úřad může shromáždění zakázat i v případě, kdy by mělo být shromáždění konáno v místě, kde by nutné omezení dopravy a zásobování bylo v závažném rozporu se zájmem obyvatele. O zákazu rozhodne správní úřad nejpozději do 3 pracovních dnů od okamžiku, kdy obdržel platné oznámení. Rozhodnutí úřad vyvěsí na své úřední desce a vyhlásí místním rozhlasek nebo jiným obdobným způsobem. Pokud o to požádá svolavatel, úřad mu rovněž pošle písemné vyhotovení rozhodnutí.

8. Jak se lze proti zákazu shromáždění bránit?

Proti rozhodnutí úřadu o zákazu shromáždění může svolavatel do 15 dnů od jeho vyvěšení na úřední desce podat opravný prostředek ke krajskému soudu, v jehož obvodu je sídlo úřadu, který rozhodnutí vydal. Rozhodnutí musí být přiloženo – písemné vyhotovení rozhodnutí vydá úřad svolavateli na žádost. Opravný prostředek nemá odkladný účinek. Soud by měl rozhodnout do 3 dnů.

9. Co je to rozpuštění shromáždění?

Je to bezprostřední zárok správního orgánu, jímž je obvykle úředník městského úřadu nebo policista, přímo na místě v průběhu shromáždění. Důvodem pro rozpuštění shromáždění je předchozí zákaz jeho konání, naplnění podmínek pro zákaz shromáždění, ačkoliv shromáždění před tím zakázáno nebylo, pokračování shromáždění po stanovené době ukončení, aby nedošlo k nepřiměřenému rušení nočního klidu, podstatné odchýlení od oznámeného účelu nebo nezvladatelné páchání trestných činů (zločinů nebo přečinů).

10. Co je to obecné a zvláštní užívání pozemní komunikace?

Správní úřady často považují shromáždění za zvláštní užívání pozemní komunikace, ačkoliv se jedná o typické obecné užívání. Někdy jsou důvodem k chybnému označení shromáždění za zvláštní užívání přidružené činnosti, například ozvučení demonstrace či alegorické vozy. Obecné užívání veřejného statku je takové, které je bez dalšího umožněno všem, neboť je obvyklé a nad obvyklou míru neomezuje ostatní uživatele. V případě pozemní komunikace je to ježdění po ní, chůze po ní, včetně pochodu nebo stacionárního shromáždění přiměřeně ozvučeného. Obecné užívání obvykle nepodléhá nějakému zvláštnímu dopravnímu značení, plně postačí stále dopravní značky. Zvláštní užívání veřejného statku je takové veřejné užívání, které není obecné. Jedná se o případy, kdy uživatel z užívání veřejného statku ostatní vyloučí. Vyžaduje povolení ve správním aktu. Příkladem je umístění prodejního stánku na chodníku apod.